

UDVARHELYI HIRADÓ

SZÉPIRODALMI, TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:
Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fil. — Községek-, körjegyzők- és tanítóknak
egész évre 6 korona.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
Becsek Aladár.

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora
50 fillér. — Megjelen hetenként egyszer, vasárnap.
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

A tanulmányút eredménye.

Hegedüs miniszter székelyföldi tanulmányútjáról hazatérve, itt tett megfigyeléseit már egy, a kereskedelmi és iparkamarához intézett és folyó hó 13-án kelt leiratában mondja el s nagyjában, de meggyőzőleg válaszolja azokat a módokat és irányokat, amelyekkel a Székelyföld iparának gyors felvirágzása elérhető lesz.

Konkrét javaslatokba készül foglalni mindazt, amit útjában látott és tapasztalt, már pediglen sokat látott és sokat tapasztalt s kész tervet vitte innen el magával iparunk fölségítését illetően.

A leiratban — melyet lapunk belső oldalán egész terjedelmében közlünk — konkrét javaslatba foglalja vármegyénként azokat az iparágakat, amelyek az egyes vidékeknek megfelelőek és máris szép eredménnyel üzetnek.

Örömmel hallottuk Hegedüs miniszter ajkáról, hogy az ipari kérdésekből nem csinál felekezeti kérdést, szívesen lát minden vállalkozót, ki elég garanciát nyújt arra, hogy nálunk valamely iparágak egészséges, szolid alapon nyugvó meghonosítására és üzésére képes.

Sok a panasz, hogy a közép- és kisipar válságban van, hogy a kézimunkája után élő mesterember nem tud élni. Hegedüs miniszter szeme ezt is figyelembe vette s a kamarához intézett leiratában azon nézetének ad kifejezést, hogy a nagyobb eredményeket a kézműipar fejlesztésétől várja, melynek éppen itt minálunk van különös fontossága a mult fejlődésénél fogva és a gyáripar lassabb térfoglalása következtében.

Vége tehát elérkezett azon időpont, melyben az államférfiak érdeklődésének kizárólagos tárgya már többé nem a pártpolitika napi tor-

zsalkodása. Az ipar és kereskedelem szövevényesebb kérdései kopogtatnak manapság a hivatalosok ajtáin s végtelen jól esik, hogy ime, végre mi is meghallgatást nyertünk, érdünkért Hegedüs miniszter akcióba lépett, amelynek élő, látható jele e leirata, melyben kifejti, megjelöli az utat arra, hogy a kisemberek existenciája ne csak meglegyen védve minden visszaélés káros hatásától, de egyuttal az eddiginél könnyebbé is tétessék.

Hogy a kisemberek existenciája napról napra súlyosabb volt, az nemcsak a pauperizmus terjedését okozza, de egyik főoka a kivándorlásnak is. Lehet, hogy sem a szomszédos államokban, sem a tengeren túl nem könnyebb a szegény ember sorsa, mint idehaza. De míg idehaza a súlyos életviszonyok a tömegre azt a hatást teszik, hogy jobb másutt, addig sikeresen nem küzdhetünk a kivándorlás ellen.

Fáj bár konstatálnunk, tény az, hogy veszendőbe van a magyar faj ama törzse, amely országvédő és fajfentartó misszióját oly hősiességgel teljesítette egy hosszú évezreden át. Anyagilag immár teljesen tönkrement. Elhanyagolt a kézműipar, amely a keletre való export révén századokon át föntartotta; el van adósodva az ingéig. A dusan jövedelmező gyárakban régesrég elhamvadt a parázs s a meglevők füstje is vékonyan száll föl a levegőbe. Természetesen a nyomorba jutott nép segít magán, ahogy tud. A halál elől oda menekül, ahol valahogyan élni képes, ha keservesen is. A magyar-román vámhivatal hivatalos kimutatása szerint az utolsó év alatt szinte nyolcz ezer székely veszett kint Romániában.

Minden iskolás gyermek tudja, hogy Erdély a letiport, szétszaggatott és rabszizzra fűzött

Magyarországnak századokon át egyetlen mentővára volt és saját létezése kockáztatásával megmentője annyiszor maga a székelység a nemzeti ügynek erős, biztos menedéke és most — most ezt a szerepét sem Erdély, sem a székelység nem tudná megismételni.

Ezen adatokból a legigazabb hazafiúi panasz mély akkordja bug ki és ennek a fájdalommas hangnak az ország szívének kellene megrezgettetnie!

Ezt látta meg a Hegedüs miniszter szeme. És ez éppen elég volt. Égető szükségét látta annak mindjárt, hogy a székelység megmentessék a hazának, kivándorlását minden áron, mély intézkedésekkel meg kell akadályozni és ezzel egyidejűleg lehetővé tenni azt, hogy a benszorított székelység itthon megélhessen.

Ezért hangsúlyozza a háziipar föllendítését, ezért kívánja a székely fiúk kitelepítését megakadályozni.

Szerények vagyunk mi. Nagyon szerények. Hisz már az eddig érdekünkben tették is hálával töltöttek el, mert jólesik látnunk azt, hogy velünk is foglalkoznak, szóba állnak, érdekünkben tesznek, mert bizony szomorúan kellett évek hosszú során azt tapasztalunk, hogy mostoha gyermekei vagyunk e hazának. De most, amidőn Hegedüs miniszter azt a fáradságot vette, hogy ő maga jött miközben meghallgatni panaszaink, szemével győződve meg az itteni viszonyokról, a megvigasztalódás édes reménye tölt el mindnyájunkat, mert látjuk, tudjuk, érezzük, hogy a keserves, hosszú megpróbáltatásoknak ime vége van, egy szebb, jobb jövő hajnalának küszöbén állunk...!

A fehér holló.

Genovéva, az aranyszőke haju királynő, imaszámolyán térdelt. Keze imára kulcsolódott, szép és szenvedő arcát pedig rimánkodva fordította a feszületre, mely az érintetlen ágy fölött előtte függött.

Éjfél volt, az isteni jelenések órája.

— Atyám, — zokogott a királynő, atyám, könnyörülj a te szolgádon!

Elfuladt; csupán összekulcsolt kezeit tartotta magasra, a feszület felé.

Kissé csönd lett; aztán lágyan, sejtélemszerűen, mint távoli lélekharang csendülése mennyei szót hallatszott:

— Nos, mit kívánsz még tőlem leányom?

Mikor Genovéva királynőnek aranyszőke hajfonatára foltették a népei koronáját, aznapon éjjel megjelent neki az Ur.

— Leányom — monda — a mai naptól fogva népek boldogsága felett örökdöl. Tudom, hogy hiven fogod teljesíteni kötelességeidet, de a korona nehéz és szorítani fogja gyöngé homlokodat s azért kárpótolni akarok... fiatal vagy és a fiatal szerelemre vágyik; válasz, melyik szerelmet akarod inkább: azt-e, amelyikben szereltem vagy, avagy azt-e, amelyikben te szeretsz?

Genovéva végighuzta rózsás tenyerét a homlokán és arcán szűzies pir futott keresztül:

— Azt akarom, atyám, a melyikben szeretve vagyok.

*

Másnap korán reggel heroldok jelentették, hogy a királyi kastélyba vendég érkezett.

Szép szőke ifju volt, a szomszédos ország ősz királyának a fia; fehér paripán jött, amelyet fűrgé csatlósok vezettek a kastély udvarába.

Genovéva elébe sietett.

— Királynőm — köszöntötte, mélyen bökölva az ifju herceg — eljöttem, hogy picziny lábaid elé rakjam hódolatomat.

Gyöngéden megfogta a királynő elébe nyujtott kezét és hosszasan, szerelmesen megcsókoltá.

Genovéva, aki most érezte először életében a kezén a szerelem csókját, mosolygott.

Nemsokára ágyuk döngése jelezte, hogy Genovéva királynő eljegyzését üli a királyfival, a ki a szomszédos országból jött el, hogy arát keressen magának...

Az esküvő után a fiatal királynő úgy érezte, hogy a vulkán csókjai nem lehetnek foróbbak, mint aminőkkel ura, a herceg elárasztotta. Ott égett a szerelem Genovévának a kezén, arcán, nyakán, vállán s az aranyszőke haján, amelyeket az ifju férj egy-egy órában valósággal tüzes csókpáporban fűrgesztött. Csak ajkán nem érezte a lángot Genovéva; az ajkán, amelylyel neki kellett csókolnia: nem volt benne szerelem a herceg iránt.

És mikor három évi házasság után a herceget

háboruban egy ellenséges golyó lesöpörte a lováról, a királynő nagyon megsíratta a szegény halottat. Ajkáról azonban, amelyet egy ismeretlen érzés után való vágy epeztett, megkönnyebbülés sóhaja reppent el:

— Szabad vagyok.

Azután, amiközben a gyászév letelt, hosszú álmatlan éjszakáin forrón imádkozott az Urhoz.

— Nos leányom, — hangzott akkor ismét a mennyei szót — te azt a szerelmet kérted tőlem, amelyikben szerettette vagy. Én megadtam, és...

— Oh, — vágott közbe szorongva a fiatal özvegy — azt a szerelmet add nekem, atyám, amelyikben én szeretek.

Az Ur megsimogatta szép fehér szakállát.

— Szegény leányom, — szólott — most válaszd a rosszabbikat. Ám legyen a te kérésed szerint, és gyuladjon szerelem a te szívedben...

*

Udvari ünnepély volt, amelyen Genovéva királynő hosszú és nehéz, arannyal kivart uszályban jelent meg. Az uszályt apródok cipelték, akik közül az egyik sötétszemű volt, büszke és nyulánk mint a fenyő.

Ez az ünnepély után való napon kihallgatást kért a királynőtől.

— Felséges királynő, — szólott komoran — esedezem, hogy mentsen föl engem az apród-szolgálatától.

Hegedüs miniszter leirata.

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter a Székelyföldön tett tanulmányutja következtében, az itteni teendő programjának végleges megállapítása végett, a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarához a következő leiratot intézte:

A Székelyföld közgazdasági, nevezetesen forgalmi és ipari viszonyai legujabb helyzetének személyes megismerése céljából tett legutóbbi utazásom, nevezetesen a négy székely vármegye székhelyének és azok ipartelegeinek, valamint a látogatásom alkalmából rendezett kis helyi iparkiallitások megtekintése révén közvetlen meggyőződést szereztem magamnak arról, hogy a Székelyföldön és különösen annak városaiban mily rendkívül sok a teendő ipari téren, akár a gyári-, akár a kézmű-, akár pedig a háziipart tekintjük is.

Alkalmam volt egészséges és fejlődésképes kezdeményezéseket is látni, melyek jóakaratu istápolása révén a Székelyföld közgazdasági viszonyainak fontos tényezőivé lehetnek, de ezzel szemben alkalmam volt régi iparágak maradványait is látni, a melyek kellő felkarolás és az érdekeltek megfelelő tömörítése szakképzetségük emelése és hitelviszonyaik javítása által ismét életképes iparágakká volnának fejleszthetők.

Teljes tudatában annak, hogy a gyáriparnak a Székelyföldön és különösen annak távolabbi részein kisebb tere van ez idő szerint, mint az ország más, e tekintetben kedvezőbb fekvésű vidékein, nem ringatom magamat abban a reményben, hogy ezen a téren legalább egyelőre nagyobb eredmények lesznek elérhetőek, de azért annál nagyobb gondal és körültekintéssel kell ezzel foglalkozni, ápolva és fejlesztve a mi benne egészséges és fejlődésképes, mert minden egyes ily gyártelep újabb és újabb kereseti forrásokat nyit meg a Székelyföld lakosságának és ezáltal mind erősebb eszköze lesz a kivándorlás korlátozásának.

Ha a gyáripar tekintetében természetszerűleg talán lassabb is lesz a fejlődés, annyival nagyobb eredményeket várok a kézműipar fejlesztésétől melynek éppen a Székelyföldön van különös fontossága a mult fejlődésénél fogva és a gyáripar lassabb tertioglasa következtében.

A fa- és fémipar Marosvásárhelyen, a timáripar és vasipar Székely-Udvarhelyen, illetve Udvarhelyvármegyében, a faipar különböző ágai Sepsi-Szent-Györgyön és az asztalosipar Kézdi-Vásárhelyen jellegzetes bizonyítékok arra nézve, hogy a Székelyföldön erős talaja van különböző iparágaknak, csak fel kell azokat karolni kellő eréllyel és az eredmény meggyőződés szerint kétségtelen.

A mi e tekintetben biztató az emített helyen, kétségkívül kellő talajra találna Csikvármegyében, illetőleg Csikszerdán és Gyergyó-Szent-Miklóson is, csak foglalkoznunk kell azzal, rendszeresen, tervszerűen, nem kísérletekkel, melyekre már alig van időnk, hanem oly intézkedésekkel, a melyek másutt hasonló viszonyok között már beváltak és eredményre vezettek.

Hasonlóképpen a viszonyok a háziipar tekintetében is, melynek egyik ágát, a szövészetet Háromszékvármegyében már sikerült oly alapra fektetni, mely a biztos fejlődés felé vezet.

Ez azonban csak egy része lévén a teendő hosszú sorozatának, sürgős szükségnek tartom, komolyan és behatóan foglalkozni a székely iparfejlesztés összes részleteivel, melyek ismerete nélkül komoly intézkedések nem tehetőek.

Ezen részletek kinyomozása és elem terjesztése első rangú feladata a kamarának, nem általános, nagy vonások-

ban, hanem egyes ipartelegek és műhelyek szerint, megjelölve, ugy azt, a mi azokban egészséges, mint azt a mi a fejlődést akadályozza, ha tehát annak utjábóltávolítandó, valamint azt is, ha egyes műhelyek jobb technikai berendezése kívánatos, szóval megjelölve konkrété minden részletet, kerülve abban a nagy általánosságokat

Célom, megindítani az egész vonalon a rendszeres tevékenységet, elhárítani a gyáripar akadályait, szervezni a kézmű- és háziipart, a mennyire ezt természetesen a rendelkezésemre álló eszközök keretében fokozatosan módomban lesz.

Ezek alapján felhívom tehát a kamarát, hogy tegye beható tanulmány tárgyává ezt az ügyet és terjessze elem erre vonatkozó részletes, konkrét javaslatait, még pedig vállalatok és kézműipari műhelyek szerint, mely munkájában segítségére lesz a kerületi kir. iparfelügyelő, a kit ez irányban megfelelően utasítottam. A mennyiben a további szakértő közreműködésére volna szüksége, készséggel utasítom erre a technológiai iparmuzeum igazgatóságát is.

Végül utalással a székely ifjak ipari kiképzése tárgyában a kamarához intézett leiratomra megjegyzem, hogy mindkét ügyre vonatkozó javaslatait az őszre elvárom, mert a tél folyamán a teendő egész sorozatát megakarom már állapítani.

Budapest, 1900. július 13-án.

Hegedüs s. k.

E leiratot egyidejűleg a négy székely vármegye főispánjainak is megküldte a miniszter.

Ujdonságok.

Kinevezések. A földmivelségi miniszter *Daniel* Lajos vargyasi birtokost Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottságába közgazdasági előadónak nevezte ki.

Unitárius egyházi gyűlés. Az udvarhelyi unitárius egyházköri évi rendes gyűlését július 18-án Kénosban tartotta *Kisgyörgy* Sándor esperes és *Jakab Gyula* felügyelő gondnok elnökle mellett a kör belső emberek és az egyházközségek képviselőinek jelenlétében. Az esperes tartalmas elnöki megnyitóját után jegyzőkönyv olvasás volt, melyet a gondval összeállított esperesi jelentés követet. Ebből örömmel látta a gyűlés az egyházköri anyagi és erkölcsi előhaladását. Majd istentisztelet tartatott, melyen imát és szép beszédet *Péter* Sándor városfalvi lelkész mondott. Kisebbség-vita után elfogadtattak: az iskolavizsgálatokról, a vasárnapi nyári tanításról, az egyházköri pénztárról, a segélyezésekről, az esperesi levéltárról, az egyházi nyugdíj intézet új szabályzatáról és a Berde alap kezeléséről az előre elnökieg kiküldött egyes bizottságok véleményes javaslatai. Nagy érdeklődést keltett az egyházköri képviselők választása, a mely a teljes képviseleti alapon újabban kidolgozott szervezeti törvény rendelkezése folytán most legelőször történt. Megválasztattak képviselőknek egyházi részről: *Pál* Ferencz körű jegyző és *Váry* Albert kénosi lelkész; világi részről: *Németh* Albert megyei főszámvevő és *Tarcsafalvy* Albert ig. tanító.

Több rendbeli felőbb leirat, indítványok és javaslatok tárgyalása után a 14 pontból álló tárgysorozat d. u. 5 órakor kimerített. Gyűlés közben közébéd volt, a kénosi papi telek árnyas kertjében, a hol szellemes köszöntőkben éltették *Ferencz József* püspököt, id. *Daniel Gábor* és br. *P. Horváth Kálmán* főgondnokokat, *Jakab Gyula* és *László Domokos* körű gondnokokat, *Kisgyörgy Sándor* esperest, stb. stb.

Kinevezések. A király *Mihály* János brassói járásbírói albirót a helybeli kir. törvényszékhez bírónak kinevezte. — Az igazságügyminiszter *Szeles* Félix székelyudvarhelyi kir. törvényszéki díjnokot az okládi járásbíróshoz irnokká; — a pénzügyminiszter *Jakab* Károly sz.-kereszturi adóhivatali ellenőrt a színervárallyai adóhivatalhoz pénztárnokká kinevezte.

Telepítés. A földmivelségi kormány f. hó 13-án birtokot vásárolt Bún községben (Kisküküllőmegye) telepítési célokra. A birtok vételára 310,000 kor. s miként onnan értesitenek, igen alkalmas telepítésre, mert a nyelvhatáron fekszik, közvetlen szomszédja vármegyénk községeire; a gazdasági rend ugyanaz, mint a székely községekben. Van ev. ref. egyház és iskola; van elég jó piacza Segesvárbán; az államvasut három kilométernyire fekszik; szomszédja Fejéregyházának, hol a gróf *Haller*-birtok szintén eladó, és közel fekszik *Szedlerjes* községhez, hol egy középbirtok szintén vevőre vár. Ilyenformán azon a pár négyzetmérföldnyi területen jelentékeny telepítési akcióra nyílik alkalom és a földmivelségi kormány ezen a ponton igen nagy sikereket érhet el a telepítési eszme megszilárdítása s gazdasági és nemzeti eredményeinek bebizonyítása által.

Hymen. Dr. *Rózsa* Géza egri állami főreálisk. tanár, városunk társadalmának egy pár évvel ezelőtt előnyösen ismert tagja, f. hó 8-ikán váltott jegyet *Rombosi* Renée kisasszonnyal Egerben.

Hollaki főispán afférja. A *Magyar Szó* f. hó 15-iki számában *Székelyudvarhelyi levél* címen megjelent cikkben *Hollaki* főispán elüve olyan minden jó ízlést nélkülözö ferdtések foglaltattak, amelyért *Hollaki* főispán *Pályi* Edéttől, a lap felelős szerkesztőjétől táviratilag kért lovagias elégtételt. A cikkért a felelősséget maga a szerkesztő, *Pályi* vállalta el. *Hollaki* főispán ügye elintézésével dr. *Daniel* Gábor és *Chernel* György (kit később *Örley* Kálmán helyettesített) országgy. képviselőket bizta meg, míg a *Pályi* megbízottai dr. *Heberfeld* Marcell és *Inczedy* László voltak. A segédek kardpárbajban állapotok meg a szokásos bandázsszal harcztéptelenségig. A párbaj, melyet *Daniel* Gábor vezetett, 19-én délelőtt 9 órakor történt meg Budapesten a Fodor-Rákossy-féle vívóteremben. Mindjárt a második összecsapásnál *Hollaki* főispán a szerkesztő feje jobb oldalára éles vágást adott s a kard hegye az orrát is megsér-

— Miért? kérdezte meglepetve amaz.
Az apród félrehuzta a száját.
— Mert nem érzek hivatást magamban az uszályhordozásra, felség.

A királynő arcját elfutotta a pir.
— Vakmerő! — szólt. — Királynőd előtt mersz így beszélni?

Ugyanekkor még más, az előbbinél borzasztóbb dolog is jutott az eszébe.

— És — tette hozzá, az ajkát harapdálva — és te, férfi létedre nem hordozod szívesen az én uszályomat. Holott százan vannak, akik életüknek a felét elengednék; ha a helyedben lehetnének...

Az apród mélyen meghajolt és szárazan ismételte:

— Esedezem, felség, mentsen fel engem a szolgálat alól.

— Hitvány! szisszent föl — mint akit vipera mar meg — *Genováva*, és kiadta a parancsot:

— Vessétek tömlőczbe ezt az embert!...

Mikor a királynő másnap reggel kilépett a hálószobájából, az első udvarhölgy ijedten pillantott halvány arczára.

— Felséged sápadt; talán rossz éjszakája volt?

— Igen — monda ez szárazan. — Egy igazságtalanságot követtem el tegnap s az rontotta meg az álmodat.

Maga elé hivatta az első kamarását és így szólt hozzá:

— Az apródot, akit tegnap a tömlőczbe küldtem, vezessétek fel hozzám.

Aztán, mikor az apród, akit haladéktalanul fölvezettek a palotába, daczosan megállt előtte, *Genováva* királynő elővette a legigézőbb mosolyát.

— Rossz fiu — mondta szinte hizelegve — hát csakugyan nem akarsz apródom maradni.

— Nem, felség.
— Inkább a tömlőcz? ... füzte tovább, szinte félenken az asszony.

— Inkább, felség.
Genováva lesütötte a szemét. Hosszu szünet után, habozva kérdezte:

— Hát... hát testörkapitányom sem akarsz lenni?

Az apród szurós pillantást vetett rája:
— Mit gonyolódik velem felséged?

A királynő rávetette nagy, égszínkék szeméit. Mosolygott, aztán mint a csergedező patak, halk, édes, lány kacajra fakadt. A tekintete fölragyogott és karjait tárta az apród felé:

— Nem gonyolódok, édes; csak szeretlek!...

— Nem gonyolódok, édes; csak szeretlek!...

Az első időkben, mikor még a szurós szemű barna testörkapitányok is új volt még a bájos *Genováva* szerelme, nem volt boldogabb nő a világon az özvegy királynénél.

Később azonban, mikor a férfira nem tudott már többé az ujság ingerével hatni: nem volt boldogtalanabb. Megpróbált minden eszközt és fölhasznált minden asszonyi fufangot, hogy imádozt testőré magához bilincselje, de a siker — ezt látania kellett — mindig csak pillanatnyi volt. Nem az ő birtoka volt ez, amelyen tetszése szerint szórakozhatott, csupán egy idegen vadászterület, hol megengedték neki, hogy kedvére kalandozhasson s aztán — zsákmány nélkül térjen ismét haza, a magányba.

Oh, nem mindig kellemes, ha olyasvalakinek kell elviselnünk a szerelmét, aki iránt teljesen köző-

nyősek vagyunk, de százsorosan borzasztó, ha a mi odaadó szerelmünkért nem kapunk viszonzást.

*
És *Genováva*, az aranyzókehajú királynő, mint az utóbbi időkben már annyi sokszor ott térdelt az imázsámolyán.

Éjfél volt, az isteni jelenések órája.
A szobában csend volt, csupán a boldogtalan királynő elfuló zokogása hallatszott. Aztán lágyan, sejtelemszerűen, mint a távoli léleklarang csendülése, menyeyi szózat hallatszott:

— Nos, mit kívánsz még tőlem leányom?

Genováva fölvetette ki sirt szeméit, kezét pedig még szorosabbban kulcsolta imára.

— Atyám, — mondta szakadozva — boldogtalan voltam, mikor engem szerettek, mert akkor bennem nem volt meg a viszont való szerelem; és boldogtalan vagyok, mikor én szeretek, mert most meg ő nem viszonozza az én szerelmemet.

Gyors és mély lélegzetet vett; és mialatt szempillájára uj könyvek toluak, remegő hangon folytatta:

— De, oh, mond, atyám, nem lehetne-e, hogy a szerelem és a szerelem viszonzása együtt, ugyanazon két szív között legyen meg? Nem egyesülhetne-e egy csókban ez a két ige: szeretni és szeretve lenni?

Elhallgatott, mialatt izgatottan a kezét tördelte.

Az Ur hosszan, szomoruan nézett rá. Aztán, mint aki valami igen mélyen rejtőző, elpihent gondolatot akar fölidézni, áldott kezével lassan végigsimított ragyogó homlokán.

— Nem, leányom; ezt még királynőnek is csak ritkán adhatja meg a véletlen.

tette, mire a viaskodást a segédek beszüntették. *Hollaki* főispán, örömmel konstatáljuk, *sértetlen maradt*. A felek kibékülve távoztak a helyszínéről.

A kivándorlás ellen. Az Amerikába való kivándorlás ellen a belügyminiszter körrendeletet intézett az összes törvényhatóságokhoz, figyelmeztetvén őket a külföldi ügynökök üzelmeire, kik csupán azért beszélik rá a népet a kivándorlásra, hogy egyes hajótársaságoknak nagy személyforgalmat biztosítsanak. A belügyminiszter felhívja a törvényhatóságokat, hogy a kivándorlásokat kísérik éber figyelemmel és arról időközönként jelentést küldjenek be azzal a megjegyzéssel, hogy mily okokra vezethető vissza a kivándorlás és orvosolható-e az esetleg sikeresen.

Az elpusztított levéltár vagy az udvarhelyi kacska. Amíg ilyen kutya meleg nyárban Fiumében a czápa jelenik meg s arról irnak az uborka szezonban rémes tudósításokat, addig a mi városunkból az a hír kelt ki s jelent meg egy-két lapban, hogy a város levéltára a városi tanács gondatlansága következtében teljesen megsemmisült. A dolognak természetesen utána jártunk, mivel képtelenségnek tartottuk azt s az egészet csak a nyári hőség fantáziájának tulajdonítottuk. A dolog úgy áll, hogy Székelyudvarhely város képviselőtestületének 1899. év szeptember hó 21-ikén tartott közgyűlésén dr. *Gyarmathy* polgármester azon kérést terjesztette elő, hogy engedje meg a képviselőtestület, miszerint a város közlevéltárában felgyűlt és ölszámra összehalmozott tanácsi, rendőrségi, adóhivatali, árvászéki és iparhatósági jelentéktelen darabok megsemmisítésének s annak keresztülvitelére a képviselőtestület saját kebeléből küldjön ki ellenőrző tagokat. A képviselőtestület, illetve a közgyűlés úgy határozott, hogy tekintettel annak hosszadalmas voltára, a tanács maga végezze el azt a polgármester vezetése mellett. Az erről 133—99. sz. alatt kiadott határozat 1898. nov. 8-ától minden szerda délutánját tüzi ki e célra. A bizottságban benn voltak: dr. *Gyarmathy* polgármester, *Szombatfalvy* főkapitány, *Gálffy* Endre főjegyző, *Solymossy* Lajos és *Demeter* Dénes tanácsosok, *Solymossy* Lajos főszámvevő és *Rápolti* László levéltárnok, akik kiküldetésüknek meg is feleltek, amennyiben a levéltárban felgyűlt értéknélküli iratokat kiselejtezték. Nagy tévedés azonban föltételezni a bizottságról azt, hogy nem tudta volna megkülönböztetni az értékes irományokat a szegénységi bizonyítványoktól stb. stb. lim-lomtól, amelyek között akadt vagy egy latinnyelven írott képviselőházi össze hívó is s igen valószínű, hogy éppen ez tévesztette meg az említett híreiske napvilágra hozóját. A város törvényszéki jog gyakorlásának idejéből megmaradt irományok, ítéletek stb. sértetlen állapotban most is megvannak. Az értékek, okmányok stb. igen fontos irományok pedig indexelve egy vasszekrényben őriztetnek. Így tehát a legjobb akarattal sem lehetett volna semmi olyant megsemmisíteni a bizottságnak, amely régiségénél vagy fontosságánál fogva értéket képvisel vagy éppen történelmi ereklye.

Aranylakodalom. F. hó 15-én Hom.-Okládon szűk családi körben tartotta meg aranylakodalomát *Sándor* Márton, az odaváló unitár. egyházközségnek félszázadon át lelkes énekvezére és tanítója. Szűk családi körben 3 gyermeke, 14 unokája és 3 dédunokája jelenlétében folyt le a lélekemelő ünnepély, melynek fényét ama körülmény is nagyban emelte, hogy az unitárius egyháznak főpásztora, *Ferencz* József püspök és az udvarhelykői unitárius esperes *Kisgyörgy* Sándor köszönő és üdvözlő iratot intéztek a félszázadot boldog családi körben átélő aggpárhoz, kifejezést adva ama lelkes és hív munkáságnak is, melyet az egyház kebelében félszázadon át kifejtettek. Az egybegyűlt rokonság, hogy a boldog házassági szövetségnek félszázados évfordulóját az egyház kebelében is emlékeztetéssel tegye, az oklándi unitár. egyházközség javára *Pál* Ferencz unit. lelkész kezéhez 130 kor. alapítványt tett le.

Az aszfalt-járdához. Lapunk mult számában megemlékeztünk volt az aszfalt-bizottságnak azon határozatáról, a melylyel a Jézus-kúttól a Kórházig haladó járda szegélyül a jelenleg ott levő trachit-szegély köveket meghagyni határozta. A bizottság ez ügyet 18-iki gyűlése alkalmával ismételtén tárgyalásra vette, s behatóbb megfontolás után előbbi határozatát, t. i. a trachit-köszegély meghagyását el ejtette, s oda is kerámit-szegélyt rakat le. A meglevő köszegély és kerámit-szegély közötti árkülönbséget aképpen tartja megtakaríthatónak, hogy ebben az esetben a járda mindössze 2 méter széles lesz, amíg,

ha a régi szegély jelenlegi helyén marad, a járda szélessége a két és fél métert is meghaladja, s így tehát a kerámit-szegély költsége az aszfalt-járdából majdnem egészen fedezhető. A Bethlen-utca keleti oldalán lakó birtokokos azon panaszára, hogy a járda folyókája a réginel fennebb lesz, s így a nagy esőzések következtében a temető oldaláról udvarukon keresztül rohanó víz felgyülemlik, a bizottság már megette az intézkedést, a mennyiben ártirt a vállalat vezető-mérnökének, hogy a járda folyókáit az úttest már meglevő folyókájánál semmi esetre se készíttesse magasabban, de azzal egy nivóban.

A vidéki színészet országos felügyelője. *Székely* belügyminiszter Gróf *Festetich* Andort a vidéki színészet országos felügyelőjévé kinevezte. Ez ügyben a következő körrendeletet intézte a törvényhatóságokhoz:

Körrendelet.

Valamennyi törvényhatóságnak.

A vidéki magyar színészet erkölcsi és anyagi jólétének előmozdítására, művészi színvonalának emelésére irányuló törekvésben szükségét érzem egy oly szakközeg közreműködése biztosításának, aki a helyszínen szerzendő tapasztalataival, szakértelmével e kulturális feladat megoldását elősegíteni képes leend.

Ez okból tartottam indokoltnak a vidéki színészet országos felügyelőjének állását szervezni, amely állásra gróf *Festetich* Andort, a budapesti Nemzeti Színház volt igazgatóját neveztem ki.

A színészeti felügyelő feladatai közé tartozván a vidéki színész. t működésének megfigyelése, ellenőrzése, kötelességévé tétetett, hogy a vidéki szintársulatokat időközönben meglátogassa s a tapasztalatakról javaslatok kíséretében hozzáam jelentést tegyen.

A vidéki színészet országos felügyelője hivatásos kötelességének teljesítésében nem nélkülözheti a törvényhatóságok s különösen a szünügyi választmányok és a tisztviselők támogatását, akik a szünügyek intézésében részt vesznek.

Bizalommal fordulok ennél fogva a törvényhatóságokhoz, hogy a színészeti felügyelőt a vidéki színészet fejlesztésére, bajainak orvoslására irányuló tevékenységében a kulturális cél érdekében készséggel támogatni fogja.

Budapestben, 1900. évi július hó 11-én.

Székely, s. k.

A hazugság és ferdítés iskolája. Egyik ujdonságunkban megemlékeztünk arról az afférről, amelybe *Hollaki* főispán a *Magyar Szó* f. hó 15-ik számában *Székelyudvarhelyi levél* címmel megjelent cikk következtében került, amelynek folytatásaképpen aztán kardpárbajt vívott *Pályi* Edével, a lap szerkesztőjével, aki a felelősséget a cikkért elvállalta. A dolog ezen részéhez semmi hozzátenni valónk sincsen. Ellenben nem hagyhatjuk szó nélkül azt az alakot, amelyben a támadás van intézve a főispán ellen. Nem keressük a dolog intenczióját, nem kívánunk visszamenni közel mult napok szomorú eseményeire, de azt a személyeskedő módot, azt a minden jó társaságból kizárt ráutazást a leghatározottabban elítéljük. Az említett cikkben a szellem olyan nyomorusága rakódott le, amely üres ostobaságainál fogva boszantó, vagy szánalomraméltó erőkődés. Nem elemezzük, nem boncolgatjuk ennek a cikknek szemenszedett rágalmait, ferdítéseit, hazugságait, mert hiszen kinek volna kedve kloakát analizálni, a szennyvizet levezető csatornát fényes napvilággal boncolgatni. De kötelességünk, — amidőn éppen vármegyénk első embere, de bárki ellen is van ilyen alaptalan támadás intézve — konstatálni, hogy irtózatos tünetei tükröződnek vissza abban az erkölcsi és politikai kimerülés következtében haladókló szellemnek. Az erkölcsi felháborodás igazi undora vesz erőt minden tisztességesen gondolkozó emberen, ha látja, hogy minden alap nélkül az érdek minő ferdítésekre, minő hazudozásokra képes, amelyeket nem kísér villám, nem kísér menydörgés. Mondhatjuk és egészen őszintén mondjuk, hogy e cikk vármegyénk minden rétege között megbotránkozás tárgyát képezte s még a *Hollaki* politikai, talán személyes ellenségei is elítélték annak alakját, mert a hazugság mindenk fölötte utálatos bűn s az illető lap ezzel prekáriussá teheti még azon közleményei hitelességét is, amelyek esetleg szolid alapon állanak. A mint mondtuk, nincsen kedvünk kloakát analizálni, de kötelességünknek tartjuk konstatálni, hogy az ilyen gyenge vagy esetleg éppen keserű haszonnal járó cikk rossz érzelmeket s talán elkésredést szülhet a napi sajtó ellen, ha látja a közönség azt, hogy olyan alaptalan, indok nélküli harcokat folytathatnak azok ellen, akik a békét ohajtják. A mi ebben az esetben éretlen gyerekes pajkosság, sem mint férfias erély. — Az ügy talán most véglegesen befejezést nyert, mely hogy úgy legyen mindnyáján ohajtjuk!

A közigazgatási tanfolyamok. A községi és közigazgatási tanfolyamokat egyelőre a következő városokban állítják fel, u. m.: Budapest, Debreczen, Kolozsvár, Pozsony, Kassa, Pécs, Szombathely, Máramarosziget, Marosvásárhely és Nagybecskerek.

Uj Idők. Hétről-hétre jobban megszereti a közönség *Herczeg* Ferencz lapját, az *Uj Idők*-et. Az *Uj Idők* pedig hétről-hétre viszonzozza azt a nagy rokonszenvet, melylyel a magyar közönség fogadta. A legjobb magyar írók regényeit, elbeszéléseit s cikkeiket közli. Rajzait a legelőkelőbb művészek készítik s minden számában különös gondot fordít arra, hogy a nemes izlést szolgálja s a magyar uri családok előkelő gondolkodásának tolmácsa legyen. Regényei a magyar belletrisztika s a világirodalom nagy gondal megválogatott termékei. Zene- és műmellékletei (színes nyomással is) kedves meglepetések és érdekes emlékek. Előfizetési ára negyedévre 4 korona. Kiadóhivatal Budapestben, Andrassy-ut 10. sz.

A Dalegylet hangversenye. A Dalegylet, mint már említettük, ma este a Homoród-fürdőn a vendéglő nagytermében táncmulatsággal összekötött hangversenyt rendez igen élvezetesnek ígérkező műsorral. Belépti díj személyenként 2 korona. A tiszta jövedelem a fürdő szépítése- és a Dalegylet javára fordíttatik.

Halálos párbaj. Szomorú kimenetelű pisztoly-párbaj volt f. hó 12-én Csik Szeredában dr. *Kánya* János ügyvéd és *Dulinszky* ügyvédjelölt között. A párbajban dr. *Kánya* sebesült meg, kinek a golyó a hasába hatolt. Hatnapi szenvedés után végre *Kánya* f. hó 18-án sebébe belehalt.

Tanulmányi kirándulás Párisban. A 19. század kulturájának összes vívmányait egy helyen összegyűjtve tanulmányozni kétségkívül a legtanulságosabb látvány! Minő nagy és mily következményeiben beláthatatlan hatása a fiatal fogékony lélekre a párisi kiállítás megismerése! Dr. *Wlassics* Gyula kultuszminiszter éppen ezért örömmel üdvözölte *Propper* N. János igazgató tervét, aki a tanuló ifjúság számára jul. 19-én Párisba rendezendő tanulmányi kirándulást szervezni hajlandónak nyilatkozott. A kirándulás ellenőrzését *Lukács* Béla kormánybiztos vállalta magára, ami annak erkölcsi prestije-ét biztosítja. A tanuló ifjúság tanárai vezetése mellett indulnak. Minden 20 tanulóra egy tanári vezető esik, maga a francia kultuszminiszter is nagyban érdeklődik a magyar diákok kirándulása iránt s előre láthatólag ifjaink a legszívesebben fogadtatásban és sokoldalú kedvezményben részesülnek. A jelentkezések közvetlen a rendezőségénél (Hungária szálló) történhetik, mert a jelentkezéseket a beérkezés sorrendjében vesszük figyelembe. A tanulók hozzátartozói szintén résztvehetnek a kirándulásban ugyanazon felette olcsó (II. oszt. 145-50 frt, III. o. 115-50 frt) feltételek mellett.

Közigazgatás.

A vetések állása. A földmivelésügyi miniszterium a napokban adta ki hivatalos jelentését a mezőgazdasági állapotról. A jelentés konstatálja, hogy a július elején bekövetkezett hideg, esős időjárás és a viharok mindenütt károkat okoztak; a terméskilátások ez utóbbi jelentés óta csökkentek s a tavalyi termésnél kedvezőtlenebbek. Julius első harmadában jóformán az egész országban kedvezőtlen időjárás uralkodott. Előbb nagy hőség, mely közel 4 napig tartott, utóbb pedig rendkívül nagymértékű vihar, zivatar és jelentékeny esőzések, sőt itt-ott felhőszakadás, országszerte károkat okoztak úgy a learatott termésben, mint a még lábon álló vetésekben, mely utóbbiak különben már a hőségtől is sok helyen szenvedtek. *Vármegyénk* nem az országos átlagban remélt terméshez, vagyis a kat. holdankint remélt 6.61 métermázsához viszonyítva a legjobb, tehát jötermésű megyék közé, hanem 5—6.00 métermázsá közötti vármegyék közé van sorozva. A *kukoricza* kedvező fejlődése a jelentés időszakában tovább haladt. Ezt a mindenfelé előfordult bőséges csapadék előmozdította. Czimerét és helyenként csöveit is növeli. Munkálását a késői vetések kivételével bevégezték. Ez utóbbinál a gyomok nagyobb mértékű föllépése hátráltatja azt. Viharos esőktől az ország több vidékén a *kukoricza* megdőlt, de további fejlődésétől helyreállítását várják. A burgonya fejlődése országszerte szépen halad. A kerti vetemények az utóbbi esőzések folytán szép növényben vannak. A hüvelyesekről kivétel nélkül kedvezően szólnak a jelentések. A káposztafélék az esős időjárásra általában javultak.

Szerkesztői üzenetek.

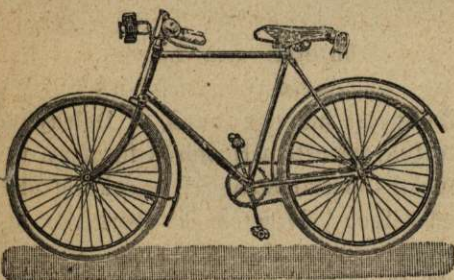
Kéziratok nem adnak vissza. — Névtelen levelekre nem válaszolunk.

Z. Z. O. Szívesen vesszük.

T. F. B.—h. De hát mit is gondol? Igenis lehet férfi és nő közt olyan teljes összhang, ahol egyetlen rossz szó sem esik s ha támad is kellemetlen vagy bizalmatlan helyzet, ez azonnal elsimul és nem lesz belőle viszály. Nagyon szomorú és sőt tét lenne a világ, ha ilyen nem volna. Hanem persze ehez némi közönséges tulajdonságok kellene s ezek közt a legelső, — amire oly kevesen képesek — szeretni és hinni. És bizonyára azok a legboldogabb emberek a „siralomnak eme völgyében“, akik erre képesek. Cikkének ez a része tehát nem hitelt érdemlő. Alkalomadtán felhasználjuk.

M. K. M.—ly. Készséggel teljesítjük.

Nyomatott Becsek D. Fia könyvnyomdájában.

Egy alig használt, kitűnő szerkesztői valódi angol Helical Premier Bicsikli eladó. — Csim e lap kiadóhivatalában megtudható.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziaszer ellentáll az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmaztatik közszénel, oszónál, tagzagatásnál és meghűléseknel és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment. elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziaszer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 ft. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbértékű utánzat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony“ védjegy és Richter cégjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.** RICHTER F. AD. és társa, RUDOLSTADT cs. és kir. udvari szállítók.

3290—1900. szám.
tlkvi.

Hirdetmény.

A székelyudvarhelyi királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy id. Benseédi János korondi lakos végrehajthatónak, Hegedüs Ferencz végrehajtást szenvedő ellen 100 korona s jár. kielégítése végett ezen kir. törvény-

szék területéhez tartozó, korondi 893. sz. tjkvben A+ 1. rsz. fekvő 440 kor. kikiáltási árban az 1900. évi szeptember hó 10-ik napján d. e. 9 órakor Korond község házánál megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőknek elfognak adatni.

A venni szándékozók tartoznak a becsárának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes papirban a kiküldött kezéhez letenni.

Az árverés további feltételei a hivatalos órák alatt a tlkvi hatóságnál tekinthetők meg.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.
Sz.-Udvarhelyt, 1900. évi június hó 3-án.

Demény,

kir. tvszéki egyes bíró.

Hirdetési bélyeget f. hó 1-étől kezdve az egyes hírlapi hirdetések, falragaszok után nem kell fizetni. Ez a nagy bélyegdíj volt az oka annak, hogy a közönségnél a hirdetés nem vált szokássá. Ezzel az ipari és kereskedelmi hirdetés céljaira főlcsabadt teljesen a publicitásnak hatalmas ereje, a mely megbecsülhetetlen szolgálatot tesz minden vállalkozónak. Az utcai hirdetések, falragaszok és reklámczédulák után darabonként járó 2 és 4 filléres bélyegdíjak is el lettek törölve. Ajánljuk lapunk hirdetési rovatát, ugyszintén könyvnyomdánkat izléses kiállításu falragaszok, reklámczédulák elkészítésére a nagyközönség b. figyelmébe. Becsek D. Fia könyvnyomdája Székelyudvarhely.

Szám 478—1900.

főispáni.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye székelyudvarhelyi közkórházának az igazgató-főorvosi állásra pályázatot hirdetek.

Ezen állás évi 1600 korona fizetéssel és 400 korona lakbérrel van rendszeresítve.

Pályázók felhivatnak, hogy az 1883. I. t.-cz. 9. §. II. pontjában körülírt minősítésüket, valamint műtősebési képesítésüket és legalább két évi kórházi szakgyakorlatukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket hozzám folyó év augusztus 7-ig bezárólag annál inkább benyujtsák, mivel a később beérkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

Székely-Udvarhelyt, 1900. július 12-én.

Hollaki Arthur,

főispán.

313—1900. számhoz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A székelyudvarhelyi m. kir. áll. kő- és agyagipari szakiskola részére szállítandó tűzifa beszerzésére:

1. A szállítás tárgya: fűtéshez való hasábos száraz bükk- vagy gyertyánfa.
2. Mennyiség: 400 azaz négyszáz köbméter.
3. Szállítási határidő: f. évi szeptember hó 1-től, bezárólag 1901. évi augusztus hó 31-ig,

a szükséghez mért mennyiségben.

4. Az ajánlatban a szállítandó faanyag származási helye kiteendő.
5. A fának a helyszínére való bérmentes szállítása, valamint minőség tekintetében való kifogástalan volta kívántatik.
6. A legelőnyösebb ajánlkozóval kötött szerződés a szakiskola részére csak a kereskedelmiügyi m. kir. miniszter ur jóváhagyása után lesz jogérvényes.
7. Ajánlkozók zárt ajánlataikat f. évi augusztus hó 18-án délelőtt 10 óráig tartoznak az intézet igazgatóságához beadni. Az ajánlatban kiteendő, hogy ajánlkozók az összes feltételeket ismerik és azokat magukra nézve kötelezőknek tekintik
8. Az ajánlatokhoz bánatpénz fejében a szállítási összérték 5%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban melléklendő.
9. A versenyárgyalás f. évi augusztus hó 18-án délelőtt 10 órakor a szakiskola igazgatósági irodájában fog megtartatni, mely versenyárgyalás nyilvános.
10. Az ajánlatok „Ajánlat a sz.-udvarhelyi m. kir. állami kő- és agyagipari szakiskola fűtőfa beszerzésére“ cz. jelzéssel a szakiskola igazgatóságához küldendők be.

Székely-Udvarhelyt, 1900. július hó 19-én.

A szakiskola igazgatósága.

Csak nőket érdekelhet e szenzációs felfedezés! „Afroditin“ mellszépítő, a háremhölgyek csodahatásu laurus-írja, mely visszavarázsolja a női kebel elvesztett ifjui üdeségét, ruganyos teltségét. A testbört bársony-lágyságúvá és selyemfényűvé varázsolja. Ezen csodahatásu ír gyógynövényekből készül, tehát semmiféle ártalmas anyagot nem tartalmaz. Egy tégely ára használati utasítással 4 korona. Törvényesen védve. A pénz beküldésével vagy utánvétellel megrendelhető a

„Stearoptinum“ laboratoriumában: Budapest, VII. kerület, Mexikói-út 88. szám.

„STEAROPTINUM“

(Olaj-sebtapasz) Bámulatos gyorsan gyógyító olaj-sebtapasz, a mely egyetlen a maga nemében s egy régi család titka.

Budapesten a katonaságnál orvosilag rendelve.

Biztosan gyógyítja s a fájdalmat rögtön csillapítja bármily sebeknél: vágás, zúzódás, égés, fagyás, mindenféle kelevény, a női emlők gyuladása és gyűlése, a titkos betegségek, kiütések stb.

Egy adag ára használati utasítással együtt 2 korona.

A hatásáért kezeséget vállal, a mi ha elmaradna, — a pénzt visszaszolgáltatja a „Stearoptinum“ laboratoriuma. A pénz beküldésével vagy utánvétellel megrendelhető a „Stearoptinum“ laboratoriumában

Budapest, VII. ker., Mexikói-út 88. II. 25.